Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дениз ◆ ШОАТТА, 5 ИЮНЬ, 1982 ШУ. ◆ № 67 (6633). ◆ Мах 3 кеп.

МА МОГГА ЛАКХЪЕ ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ

«ХIара балха дийнахьа хьадср дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа къахьегача республикерча промышленни предприятей, транспорта, гIишлош ечи бувзамси организаций коллективаша тIатIертта къовсам лоттабу производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа. Цу гIулакхо кердача коталонашка кхуьл уж. Республика индустре продукци маьхала аккьарсп дукхагIдола тайпаш арахепарем пхе бетта план тIехкхоачашйир. Пачхахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа Даьхенга дIакхаьчар миллионаш сомий маьха тайп-тайпара продукци.

Производства эффективность лакхъяра тIехьа къовсам лоттабеча предприятей балха тIа керттерча хьокхамех цаI ба арахедача продукце дикал лакхо хилар. Цунга хьежжа дикагIа маьхала йоал продукци, дукхагIа хул предприятена а пачхахьалкхена а хулаш бола пайда. Цудухьа республикерча промышленноста болхлоша деррига шоай низош оарцагIдаьхад арахеца продукци ма могга дикагIа хилийтара. Цу даькъе из йоалаш къахьегаш ба промышленноста болхлой. Вай республика индустре арахецача шиъ бIаь гарттаьа изделена пачхахьалкхен дикала Знак енай. Из хьокхам кхы а лакхагIа хилийта йиш йолаш ба. Цу гIулакха мел эша хьалоьш торонаш йолаш я промышленни предприятешка.

КПСС XXVI съезда исторически решенеш тIа, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш тIа хаддаза белгалдаьхад производства эффективности продукце дикали цахаддаш лакхъе езаш хилар. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева аьннад: «Дикала IаткъаI да деррига а, станока тIа отладка елга, материалий характеристика, чертеж, производствера распорядительность ниЙса хилар. Деррига а из ишта да. ХIаьта цу факторех хIарадар хьахоалалуча латташ ба хьадда бола исполнителаш. Цудухьа деррига а бухсоцаш тийша да наха цIена болх барах, цар балха дикалах».

Производства эффективности продукце дикали лакхъяра тIатIертта къовсам лоттабеча республика промышленноста болхлошта кхоачашъялза аргIоаца програма а хинна дIаэттад уж кIоарга чулоацам бола дешаш. Цу лостамагIа къа а хьегаш производства эффективности арахецача продукце дикали лакхъяра шоай хьинари низи кхо ца беш къахьегаш йола коллективаш кIезига яц республике. Царех цаI а республикерча промышленни предприятешта юкъе эггара хьалха «ХIара балха дийнахьа хьадср дукхагIа хилийта!» яха инициатива дIайолаяь йола СССР 50 шу дизара цIерагIча хинзавода коллектив. Укхаза арахецача итт тайпарча продукцена пачхахьалкхен дикала Знак енай. Предприяте ерригача арахецача продукцех 79 процент совгIа яр пачхахьалкхен дикала Знак йолаш я.

Кест-кеста болхлой юкъарча собранешка, производственни совещанешка, парткома заседанешка дуьц укхаза производства эффективности хьаеча продукце дикали лакхъяра дола дешаш. Цу лоархIамеча балха хьадданза тIахьожам лоаттабу предприяте кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша, халкъа тIахьожама группаша, ОТК контролераша. Цхьанкха тайпа брак ца ниЙсолийтара опыт шерра дIа-юха йоаржаю. Хан ханахьа чакхдоах «продукце дикала ди».

Арахеца продукци дикагIа хилийтара а производства эффективность лакхъяра а бола болх ништа дика вIашлатIехьбаьккхаб дукхьал укх шера ах бIаь изделена пачхахьалкхен дикала Знак хьожаейтача Грозненски швейни производственни объединене. Ерригача тегача хIамах 28,1 процент яр лакхерча категорех я укхаза. Продукце дикал хадданза лакхъяра тIаберзабаь беш бола болх кхетаяда вIашлатIехьбаьккхаб «Красный молот», «Пищемаш», «Автоспецоборудование» яхача а кхы дукхача а заводашка. Хьонхам эпа йиш йола коллективаш кIезига яц.

Цхьабакъда, арахеца продукци дикагIа хилийтара бола болх дукха бехктокхаме ца хеташ, тесса лелабеш йола коллективаш а кIезига яц республике. Цудухьа республика ерригача промышленность хьаницоча хIара шера брак ярах йоаеш йола продукци цхьа миллион сома маьха я. Укх шера хьалхарча квартале брак йолаш арахийца продукци 384 эзар сома маьха хилар.

Хьаеш йола продукци дикагIа хилийтара бола болх къаьстта ца вIашлатIехьбаьккхаб Грозненски кога гIирс бечен Назрановски трикотажни фабрикашка. Май бетта хьалхарча денощка кога гIирс беча фабрика дIабаьхьийтича 1200 пар кога гIирсах 900 пар брак я бiаь юхабайтар. Сомаха из продукци арахецарах республика промышленноста кхаьчача 285 предписанех 77 цу кога гIирс беча фабрике кхаьчар. ХIаьта Назрановски трикотажни фабрика брак йолаш арахийца продукци 40000 сом мах болаш хилар. Эзала продукци арахец моттигерча промышленноста министерствани чуйоагIача предприятешка, кирпичаш ечa заводашка, «Терек» яхача мебельно-хьун хIамаш еча объединене, кхыча предприятей коллективашка.

Производства эффективности продукце дикали лакхъяра боккха лоархIам болаш гIулакх да продукце дикала управлени яра йола комплексни системи хIара предприяте юкъейоалийр, шоаш кийчъйича стандартех ма могга дукхагIа продукци арахецар, брак йоацаш продукци яра хилара йола инициативаш шерра йоаржар. Цу гIулакха дика тIахьожам лоаттабе беза предприятей кулгалхоша, партийни организацеша, халкъа тIахьожама группаша.

Брак йолаш продукци арахецача коллективашта цIена хьисап [illegible] партера [illegible] КПСС горкомаш, райкомаш, халкъа тIахьожама комитеташ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС Центральни Комитето а СССР Министрий Совето а тIайийцад «Колхозаши совхозаши кулгалдеча кадрашца а специалисташца а дIахо чIоагIъярах, юртбоахама производство дегIайоалаечара цар лоархIами бехктокхами лакхбарах», «Продукци дукхагIа яккхара а цун дикал лакхъяра а юрта боахама болхлой материальни безам совбоаккхилга чIоагIдара де дезарий хьакъехьара» соцамаш. Укх шера 24 мае хиннача КПСС ЦК Пленумо чIоагIдаьд уж соцамаш. Лохехьа кепатох тIайийцача соцамий изложени.

КУЛГАЛДЕЧА КАДРАШЦЕИ СПЕЦИАЛИСТАШЦЕИ КОЛХОЗАШИ СОВХОЗАШИ ДIАХО ЧIОАГIЪЯРАХИ ЮРТБОАХАМА ПРОИЗВОДСТВО ДЕГIАЙОАЛАЕЧА ЦАР ЛОАРХIАМ А БЕХКТОКХАМ А ЛАКХБАРАХИ

КПСС Центральни Комитето а СССР Министрий Совето а белгалдаьккхад, парте хIанзара аграрни политика чакхйоаккхача, мохк кхачанцеи юртбоахама бийдалцеи тешшаме IалашбараI декхараш практически кхоачашлеча колхозийи совхозийи кулгалдеча кадраша а специалисташа а доккха дакъа юкъехьхьаш хилар. ХIанз колхозашцеи совхозашцеи дукхагIча даькъе керте латташ ба опыт йола, компетентни, профессиональни дика кийчбаь, производство дика вIашлатIехьъяккха а къахьегама коллективашта кхетам бала а могаргдола нах. Колхозий дукхача председателаша, совхозий директораша, боахамий специалисташа тоблен эффективнон пайда эц лаьттах, йоккхагIа хиннача материально-технически потенциалах. Iилманен хьалха латтача опытан карагIдаьнарех, юрт социально оргаяккхара хьинаре къахьег, творчески къа а хьегаш моллагIча хаоттама хьалашка дика хьувкъамаш чукхухь, хьайбай продуктивность лакха хулийт.

Соцам тIа белгалдоаккх, новкъоста Л. И. Брежнева оттадьча а КПСС XXVI съездо къоабалдьча а кхачан проблема координальни кхоачашъяра, юртбоахама продукци йоаккхилга наьха санна дегIадоаладара декхараша хIара колхозеи совхозеи болх овлаш тIара тоабар дIадехилга, колхозийи совхозийи производства кулгалхой а специалистий а бехктокхам лакхбо безилга.

Цхьабакъда, хIанз а кIезига бац шоай болх эргабоаккхилга мела леладу, чура зорениши кхоачамаш кхоачам хиллал оарцагIа ца йоаха, боахам къаьнача тайпара, дIаьхьнача методашца лелабу, карагIдаьннач кхоачам бу кулгалхойи специалисташи.

Цхьайолча моттигерча партийни, советски, юртбоахама органаша колхозийи совхозийи кулгалду кадраш, специалисташ хьахоржача, дIа-юха уваттабеча, царна кхетам луча цIенхаштта кхоачамбоацараш ниЙсдалийт. Кадраш йоакхо а еш кхее, лорае, кхетае, цар авторитет лакхъе, холдам боллаш новкъостал де дезача царна лоадам боацача гIулакха кулгалде гIерт, кIал кIийле йоацаш йола тайп-тайпара рекомендацеш тел. КIезига моттигаш хилац производство вIашлатIехьйоаккхар а технолог а хиларах тарра специалистий лоархIам лохбеш, юкъарчал доаццаш цар шоай компетенцена чудоагIа дешаш кхестадара йола бокъонаш кхоачашъяра новкъарле еш.

Цхьайолча моттигашка сов дукха хувц колхозий председателаш, совхозий директораш, боахамий специалисташ. Принципиальни партийни доагIар хьадехар, наха кхетам балар меттел администрировани лелаеш, взыскане еш, балхара дIабоахаш моттигаш хул. Факташ нийслу цар гIулакхий а моральни а оамалашка ца хьожаш, болх вIашлатIехьбаккха хоргда е хоргдац тахка ца тохкаш, юкъхьаццарча партийни организацешта а къахьегама коллективашта а хеташ дар теркал ца деш нах кулгалдара балха тIа уваттабеш. Дукха специалисташ гIулакха хьабала пайда болццаше колхозашкарей совхозашкарей доал дара аппарате дIачукхувл. Бухсоцача кхьачача из деррига а во Iаткъ боахам лелабара а колхозашкеи совхозашкеи кадраш дIачIоагIъяра а.

ДегIадаьккхача производства хьашташа дIа ма деххара яц кадраш кийчъяран юха цар говзал лакхъяран йола система. Юртбоахама дешара заведенешка колхозийи совхозийи рекомендацеегIа катирхой кIезига хьежабу.

КПСС Центральни Комитето а СССР Министрий Совето а союзни республикай компартей ЦК-аш, парте крайкомаш, обкомаш, горкомаш, райкомаш, союзни а автономни а республикай Министрий Советаш, халкъа депутатий красвой, областной, районни Советий исполкомаш, юртбоахама органаш декхарийла яьй:

— колхозаши совхозаши лакха квалификаци йолча, идейни тоабенна баьнача, гIулакхага диллача юрта боахама ма могга интенсификаци яра а эффективность лакхъяра а КПСС XXVI съездо оттадаь керда, йоккхий масштабаш йола декхараш шеко йоацаш кхоачашде, мехка Кхачан программа практически чакхъяккха могаргдолча кулгалхой кадрашцеи специалисташцеи чIоагIъяра болх наьха санна толбе;

— лаьттах, керттерча фондех, минеральни удобренеех, доаньарех а кхыча ресурсех а пайда эцилга тоадара, производство вIашлатIехьйоаккхилга эргадоаккхаш тоалара, цхьайтталагIча пхитилетке а дIахо долхача шерашка а белгалдаьчча тайпара юртбоахама продукци йоаккхилга дегIакхувлара лакха темпаш Iалашъяра эша керттера хьал хиларах тарра къахьегама овсарле лакхъяра колхозийи совхозийи кулгалхой, специалистий, юрта боахама беррига болхлой низаш тIадерзаде;

— колхозийи совхозийи кулгалхой а специалистий а авторитет лакхъяра, производствана доал дечара цар лоархIам айбара, бахьанаш а доацаш болхлой дIаюха уваттабара практика дIаяккхара къаьстта теркам тIабахийта;

— колхозийи совхозийи производства кулгалдеча кадрай резерв вIашагIйоллара а цох нийса пайда эцара а болх наьха санна толбе, лаьрхIачоа тIаберзабаь, планагIа, формализм йоацаш из лелабе. Резервана юкъехувлалба бокъонца перспектива йола, шоаш дикагIча оа...

(Пистедоалар 2-ча оагIо тIа).

Семинар чакхъяьннай

Самаралийнахьа Грозне шиъ болх чакхбаьккхар Закавказьи Къулбаседа Кавказеи союзни автономни республикай, краий, областий периодически кепайоалон балхахой зональни семинаро. Из вIашагIтехаир СССР журналистий Союзо, Нохч-ГIалгIай АССР журналистия Союзо, периодически кепайоалон художникий Ерригсоюзни секце. Кхаь дийнахьа кепайоалон ЦIагIа корта болаш творчески къамаьл хилар газеташи журналаши художественно а полиграфически а кийдара культура айларах.

ШелдагIчен кхоалагIчер деношка семинаре докладаш еш къамаьлаш дир: СССР журналистий Союза периодически кепайоалон художникий Ерригсоюзни секце бюро секретара, РСФСР заслуженни художника Б. А. Старчикова, РСФСР заслуженни художникаша Е. А. Каждана, В. П. Добровольске.

Семинаре эшнараша дIа-юха йийцар балха опыт, дийцача дешаех оттаьа ях тIайийцар рекомендацеш. Цар экскурсеш йир Грозне, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Гудермесски районашка гIолла.

БОЛХ ХЬАЬКЪАЛЦА ВIАШТIЕХЬБАЬККХАЧА

Укх шера геттара бехктокхаме хеташ леладир бIаьстан кхашкара балхаш чакхдахара гIулакх Назрановски района совхоз-техникумо къахьегамхоша. Хаоттамо нийсъялийтача халонашта духьалъоттa цар вIашлатIехьдаьлар барти цхьоагIон хиларах. ДогIа соццаше а кхай тIа арайовхар селлкаш. Хоза ха ма этте бизза пайда нийбора хIара сахьатах, минутах. Механизатораша болх сатоссача хана дIаболабийи боад къоплабаллалца бора. ХIаьта цхьайола культураш дIаюча хана болх шин сменагIа вIашлатIехьа а баьнне къахьегар.

160 гектара тIа доакъара лаьрхIа хьажкIаш дIае езаш бар № 2 йолча кхаш леладеча бригада механизатораш. Бакъда, IотIаделхача догIаша новкъарло еш бригада шоай низаш а агротехнико дIа ма деххара лоацача хана уж хьажкIаш дIае вIашлатIехь ца дала кхерам болаш дар гIулакх. Цудухьа, кхай тIа болх хьабе мегаргболча хозача хана хIара сахьатах, минутах, бизза пайда эцара совхоза кулгалхоша, шин бригадех вIашагIъеллар цхьа механтряд.

Ишшта хьалкъалца техника лелалрах, цох пайда эцарах, деррига ишаш бехктокхамегIа йолча моттига тIадерзадарах, шоайла новкъостал де механизатораш кийча хиларах вIашлатIехьдаьлар совхоза къахьегамхой хаоттамо шоашта хьалхашка нийсъяллийта халонаш эша а еш кхашнара балхаш лоацача хана чакхдаха.

Эггара бехктокхаме йоала ха — бIаьсти чакхъяьннаяле а, салаIа ха яц ахархой. ДегIайоагIаш латт хьалхагIа дIадийна культураш. Царна махкаш даха деза, культиваци якха еза. 450 гектара тIа кердача индустриальни хьисапе дIайийнай совхозе аьлата лаьрхIа йола хьажкIаш. ХIанз уж дикагIа дегIалийтара культиваци йоаккхаш ба совхоза механизатораш.

БIубенна къахьегаш ба совхоза свеклаш лелаераш а. 85 гектара тIа дIайийнай цар укх шера из культура. ХIанз дегIайоагIача свеклашта юкъе хьатIадаьнна оасар дIадоаккхаш, уж нийлхьеш ба кхаш леладераш.

Хьалхарча шерашка санна хьинарегIа къахьегараш-та юкъе болаш, массаза а шоаи нормаш тIехкхоачашъеш хьабоагIа свеклаш лелаераш Бархаиоева Лиза, Дагурбекова Маддан, Хамхоев Мухьмад. Дика хьувкъам боаккхаш чакхдаьккхар цар дIадаха шу. ХIара гектара тIара чуийцар 280 центнер свеклаш. Укх шера а дика хьувкъае лерхI цар уж.

Шер-шера боккха пайда хул боахама пачхахьалкхенга шекара свеклаш йохкарах. Цудухьа уж лелаерий балхацара безам совбаккхара совхоза кулгалхоша, аьлла даларал совгIа болхлошта тел кIа, 20 сотех хьажкIаш дIайийна лаьтта, цхьа тоалча.

Х. ШАДИЕВ.

Нов. Н. И. ПОЛЯКОВИЛ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Партийни органашка дукхача шерашка беркате болх барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах, вьча дийнахьа дено 60 шу дизарца дувзаденна Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Поляков Николай Ивановичa — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома общи отдела заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

гор. Грозный,
1982 шу, 3 июнь.

Доакъар Iалашдар — комплексагIа

Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза лидерпа чуэцача кхай тIа долхаш каст-каста духьалъеттаду тхона тIаьк аьнна етта дьеухa машинаш. ДукхагIа мухь чухошаргболаш лакхъаь я цар кулоьаш, аьнна цхарал а тхо. Цуна чуйолла хьаракъерд бIаьцара лидерпа.

Дика дагадеха даь гIулакх да из. Буруния лаьгIенашна каст-каста кхьехача михах, гIуй кхетарах дорaю лидерпа тIалазча гато. Ишта хиза а дела из дIахача даь.

ДIакхоач тхо лидерпа дIайийнача кхай тIа. Шин комбайнацеи кхе косилкацеи хьалхаш а укхаза буц. Косилкех пиъ тракторашта тIехьа а ца кхааш шоаш лелаш я. Косилкаш — измельчители яча цар дIакхаргал совгIа мIалдду лидерпа мерейш. Цу тайпара буц хьалкъар йол дийнахьа геттара лоархIаме да. Цхьабакъда, хIана хуэ [illegible] лидерпа [illegible] кийтара [illegible] ЙоIаца [illegible] дIа [illegible] кхай тIара.

[illegible] бу болх ли[illegible] механизатораша.

[illegible]

...хам лоаттабеча штаба юкъебоагIа уж хьалхарча дийнахьа баьча балха итог еш бар. Стане хьалтеха доаллача Сийлен уэга тIа дIаяхьо къаьстта дика болх беча наьха тайпаш цIераш. Уж ба буц хьокхаш бола трактористаш Царицан Николайи Попенко Виктори, комбайнер Пташник Сергеи, шоферий Горнии Михаили Пономарев Николайи.

Хьалхарча дийнахьа 300 тоннел совгIа мона доакъар дIадихьадар кхай тIара севаж йолача. Къахьегама овсарле мох ца еш иштта болх бойи кхы а кхо ди даьлча шера планаш эзар тонн дукхагIа а йолаш 3000 тонн сенаж кийчъе вIашлатIехьдир колхозахой.

[illegible] ферме дила тхо. ХIаране чу эзар тонн мона доакъар чу... [illegible]

Доакъар Iалашдеча комплексагIа [illegible] Цун балхах [illegible]

[illegible]

...ретаташ хIана а дерттIа болх беш йоццандаь.

— Цхьабакъда, техника болх дерттIа вIашлатIехьбаьккхача, хIаьта цу гIулакха кхы а шн-кхо ди дезаргда, 60 тоннаца дIакхоачаш хурга диллахьеш буси укхаза кийчду доакъар. Месячник долча хана 1200 тонн баьца хьоари гранулаш кийчъе дега я ткъа цеха коллектив [illegible]

[illegible]

[illegible] Къахьегама ЦIена Байракха орден лелаеча цу колхоза коллектива Шелковской района боахамашта юкъе дьраьча социалистически юкъе хьалхара моттигаш.

Н. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: сенаж йоллача кIоага тIа мона доакъар дIанийсдеш йоал Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза агрегат.

В. БЕЛЬФЕРА сурт.

МЕСЯЧНИК ДIАХЬОШ Я

Коммунистически парте Советски пачхахьалкхени [illegible]

[illegible]

«Грозненский молочный-15» совхоза къахьегамхоша къаьстта боккха теркам тIабахийтад укх шера шоай совхоза хьайбашта шортта доакъар кийчдара. Цу гIулакха КПСС обкома бюрои Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советой 15 мая дена 15 июне кхачалца кхайкадаь месячник толаме чакхдаккхара.

Каст-каста дийлхача догIаша геттара дика хьувкъаьяй даьгIенашкара баьцаш. Соахка гуракхой укх шера бIаьстан хьалхарча деношкей доакъара лаьрхIа дIайийна культураш. ТIехьа а [illegible]

[illegible]

Из отделене [illegible]

[illegible]

...хилча хIара агрегатаца итт тоннага дIакхоачаш баьца хьоар кийчде йиш я.

Доакъар кийчдеча балха юкъе партийни [illegible] хилийтара ерригача отделенешка ханара партийни группаш вIашагIъехкай. Царна юкъе латт дика къахьегаш хиларах белгалбаьнна коммунистий.

Механизаторашцеи кхыча болхлошцеи овсарле лакха болаш къахьегаргдола [illegible] ни материальни хьалаш вIашлатIехьдаьккхад совхоза администраци [illegible] Ишта дIадоладаьд цар шоай доакъар кийчдара балхаш.

[illegible]

1 июнь хьатIаотташ месячника заданегIа кийчъе йола гIар 1000 тонн йолаш силос кийчъяьй 1175 тонн, йол кийчъяьй 24 тонн, бецца задамегIа 350 тонн [illegible] хIаьта хьоар — 80 тонн, месячника заданегIа 450 тонн долаш.

Шоай дийнахьара нормаш дика тIехкхоачаш а еш хьинар айдена къахьег дукхача механизаторашa. Царна юкъе къаьстта белгалбаьнна Мудаев Домlаьла, Малдаев Эдик, Радуев Зая, кхыбараш.

С. АУШЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

(Нисйедоалар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

гIорахьара хьагойта болхлой, даим дегIакхувлалда цар дика гIуланкаш, массаза терко йойла идейно-политически боарам а балха квалификаци а лакхъяра. Производства бехктокхамеча участкашка уттабе опыт, эвнеш, балхах дика на йоалаш бола говза организатораш. Кулгалдара преемственность хилар, опыт йолен къонен кадраш вIаши таръяр IалашIе, кхалнах кулгалдеча балхаш тIа хьежабара массе оагIорахьара гIо де.

Ма могга хьаллаца хьалха латтача колхозийн совхозийн кулгалхой а специалисташ а экономически эсалча боахамашка балха ухилга.

Кулгалхоштен специалисташтен гIо де балха стили методаши эргайоахаш тоаяра, доал дара, боахам лелабара, къахьегама коллективашта кхетам балара говзал карерзаяра.

Партийни, советски, юртбоахама органий декхар да кулгалхойи специалистийи балха тIа инициативеи творчестви тIагIертта дегIакхувлар а хьаллаш а, дог-цIена, кура-сонта боацаш, принципиальни болаш, кховчамбоацаш ловш хургбоацаш цара кхетам балар, партеи правительствай решенеш чакхъяхара, планови, финансови, технологически дисциплина нийса лелаяра хьалхара хIаране бехктокхам дакхбар.

КПСС ЦК а СССР Министрий Совето а могаш юрта боахама гIулакх деча доал дара органашкарен организацешкарен юкъарчал доацаш колхозашкен совхозашкен практически балха бахе раьза хиннача специалистий инициатива, хIаьта юрта боахама гIулакх деча а, хIаьта иштта юрта боахама кхыча доакъошка а доал дара аппаратен организацешкен болх беча юрта боахама специалисташа из хьаллоацаргхиларах ше тешилга дIа а кхайкаду. Моттигерча партийни, советски, юртбоахама, профсоюзни, комсомольски органашта тIадиллад предприятей, учрежденей, организацей коллективашка цу гIулакха берригача лоархIам шерра дIабовзийтилга. Совхозашка, пачхьалкхен юртбоахама кхыча предприятешка кулгалхой, боахамий специалисташ болаш, производства юкъерча звенон подразделеней кулгалхой болаш дIабахарашта цхьайола льготаш оттаяй. Нагахьа санна уж дIахьожабаьча боахамашка алапеш дIамагIа дале, хьалха шоаш болх баьча ийдаьр 3 шеран, хIаьта рентабельность лоха йолчен эсаш дечен боахамашкн болхачарна 5 шеран юкъера алапеш дус. Цкъа луш царна лу массаза луча пособел совгIа 3 беттагара 5 бетта окладага кхаччалца йола пособи.

Колхозашкен совхозашкен кулгалдеча болхлой кадраш а специалисташ а дIачIоагIбара, цар материальни безам совбаккхара диза даргдоацаш лаьрхIад:

— совхозийн, пачхьалкхен юртбоахама кхыча предприятей кулгалдеча болхлой, специалистий, гIулакхерча наьха къахьегамах телача маьха боарам лакхбелга;

— лакхерен юкъера лаьрххIан йола дешара заведенеш чакхъяьхачул тIехьагIа колхозашка, совхозашка, пачхьалкхен юртбоахама кхыча предприятешка дIахьожабаь болх бе хьаухача юрта боахама къонача специалисташта хьалхарча кхаь шера болх беча хана доагор а электричество а йолаш мах боацаш квартираш телара даькъера 1979 шера 22 маерча № 466 йолча КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а соцама 11-ча пункта тIа дувцар кхоачашделга;

— лакхерен юкъера лаьрххIан йола юртбоахама дешара заведенеш чакх а яьха, совхозашка, пачхьалкхен юртбоахама кхыча предприятешка балха хьежабечарна боахам биллара ошача гIулакхашта цкъа луш пособи алара (6 бетта должностной оклад) 1977 шера 1 сентябрерча № 820 йолча КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а соцама 32 пункта тIа белгалдаьчча бесса порядок а условеш а дIайоаржаелга.

Колхозаштен совхозаштен могайолла кулгалдеча болхлоштен специалисташтен къахьегамах мах телара а льготаш яра а укх соцам тIа отталь порядок.

Союзни республикай Министрий Советашта, Центросоюза тIадиллад боахамий, отделеней, бригадай, кхыча производствени подразделеней кулгалдеча болхлошка, специалисташна хьалхарча аргIаи вIашагIкхеттача конструктей цIеной, шоай доалахьа цIеной хьалдара гIишлои материалаш, оборудовани йохкилга.

Моттигерча партийни, советски, юртбоахама органашта, СССР юрта боахама Министерствано, кхыча министерствашта, ведомствашта, кулгалдеча кадрашта, специалисташта переподготовка елгеи квалификаци лакхъелгеи эргадоаккхаш тоадара кхы тIа эшаш дола гIулакхаш чакхдаха ьнина декхар хьалхашка оттадаьд. Кулгалду кадраш нийчъеча отделенешка а юрта боахама доал дара школашна а дешара кандидатураш хьахоржача хана доагIар диззa хьадехилга тIадиллад. Деша хьежабе беза боккъонца перспективни бола, практике шоаш дикагIча оагIорахьара хьахьекха, дIахо йодача хана колхозни а совхозни а производства кхы а йоккхагIа йолча участнашка керте отта вIаштIехьдаргдола болхлой.

Юрта боахама доал дара лакхерча школаш тIадиллад юрта боахама кулгалдеча кадрай а специалистий а квалификаци лакхъяра факультетий, отделеней, юрта боахами доал дара школай балха методически кулгалделга, хIаьта иштта юртбоахама кадрай квалификаци лакхъяра дешай хьакъехьа деча Iилман тохкамашта координаци елга.

Колхозаш, совхозаш, юртбоахама кхыйола предприятеш тайп-тайпарча профиля инженерашца, ветеринарни лорашца, бухгалтерашца йиззагIа IалашъелIа СССР юрта боахама Министерствана. СССР лакхерчен юкъерча лаьрххIачен дешара Министерствана тIадиллад уж нийчбелга шерде, эггара хьалха РСФСР Нечерноземни зоне а Центрально-Черноземни районерча а, СибарегIен, Къулбаседа Казахстана, Гаьнарча Малхбоален районашкарча дешара заведенешка 1982 — 1985 шерашка лакхерча а юкъерча лаьрххIача а дешара заведенешка уж дIаэцара оттальча планашка хьежжа.

Колхозийн совхозийн рекомендацесгIа юртбоахама вузий подготовительни отделенешка юкъарча дешара школай производственни бригадай доакъашхой шера болх баь стаж йоацаш дIайоде мукъа беннаб. Юрташка баха кагирхой лакхерчен юкъерча лаьрххIачен дешара заведенешка боахамий чотагIа стипендеш а телаш деша хьежабара практика юкъейоалаелга могадаьд.

Юрта боахама специалисташка, колхозийн совхозийн производствени подразделеней кулгалхошка хьалхарча аргIан легковой автомобилаши мотоциклаши йохкилга тIадиллад союзни республикай Министрий Советашта, рыночни фондах коллена йоаллача мотоциклех 50 проценти легковой автомобилех 30 проценти хьожа а еш.

Дукхача шерашка а из дакъа дегIадоаладеча беркате болх барах, хьинарс дакъа лацарах «СССР юрта боахама заслуженни болхлой» яха сийлен цIи хьожаелга нийса лаьрхIад.

Колхозийн совхозийн дикагIболча кулгалхойн специалистийн балха формаши методаши кадраш хьакъоастаяра, кхетам балара, дIанийсъяра йола партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, юртбоахама органий опыт массе а оагIорахьара а кIоарга а лиха декхарийла а центральни моттигерчен газетийн журналийн редакцеш, телевиденеи радиовещанеи СССР пачхьалкхен комитет, кинематографо СССР пачхьалкхен комитет. Юрта боахама дикагIболча кулгалхоехи специалистехи дувцаш дола книжкаш, брошюраш, плакаташ дуккха араецилга тIадожадаьд издательстваш гIулакхашта, полиграфеи книжкин торговлен СССР Пачхьалкхен комитета.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето шоаш дог тийша хилар дIакхайкадир партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органаш дIахо а колхозаши совхозаши лакхаквалифицированни кулгалхой кадрашцеи специалисташцеи чIоагIъяра мел эшаш дар дара дакъалоацаргхиларах, цар низ, эвнеш, опыт тIаерзаерзьа мохк кхачанцеи юртбоахама бийдалцеи тешаме Iалашбара даькъе юрта боахама а агропромышленни комплекса кхыча доакъошта а КПСС XXVI съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара.

ПРОДУКЦИ ДУКХАГIА ЙОАККХАЧЕИ ЦУН ДИКАЛ ЛАКХЪЕЧЕИ ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ МАТЕРИАЛЬНИ ХЬАШТ ДОЛАШ ХИЛАР ЧIОАГIДАРА ДЕ ДЕЗАРЕХ

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон хиланза даргдоацаш лаьрхIад продукци дукхагIа йоаккхачен цун дикал лакхъечен юрта боахама болхлой материальни хьашт чIоагIдара тIаерзаь мероприятеш чакхйоахилга. СоцамагIа лаьрхIа да массе а моттигашка къахьегама кхы а лакхагIа дола хьокхамаш доахилга, резервай кхом белга, натуральни оплатаи производства рентабельность лакхъярах совгIаташ теларен практика шеръелга Iалашдеш йола коллективни подряд юртбоахама производствана юкъейоалае.

Совхозийн пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятейн директорашта боъ еннай 5 шерага кхаччалца йолча хана коллективни подрядагIа болх беча бригадайн звеньяйн болхлошта юртбоахама культурай хьувкъама хьайбайн овлхазарийн продуктивноста боарамга а ьккхача продукцех 150 процентага кхоачаш лакхъяьча алапей планови тарифни фондата а хьежжа стабильни расценкаши доплатай боарами оттабе.

Мукъа беннаб аккордно-премиальни системагIа къахьегарах даьккхар дIателаш йолча бригадайн звенийн болхлошта 1970 шера 2 апрелерча № 227 йолча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцама цхьоалагIча пункта «В» подпунктагIа хьайбаш леладеча болх беча болхлошта лаьрхIача порядкага хьежжа лаьттанцара йоаккхача продукцех стабильни расценкаш оттае.

Совхозийн пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятейн кулгалхошта мукъа беннаб иштта къахьегамах доагIар дIателара йолаш йолча положенеех лаьрхIа средстваш вIашагIтоха, продукцехи балха дикал лакхъярахи кхы тIа телар, хIаьта иштта продукцех прогрессивно-лаккхлуш йолча расценкех болхлошта къахьегамах доагIар дIадалара премеш телар цунна чу а доагIаш.

Совхозийн пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятейн кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи дикагIдола экономически хьокхамаш дахарах премеш телилга юкъедоаладу. Белгалбаьхача болхлошта премеш тел:

— рентабельность Iалашъярахи лохарентабельнийн зе дешин йолча совхозийн а пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятей а перечени юкъедихьа боахамаш льготни долчара финансировани юкъарча хьалашка довлара-хи;

— дIадахача 5 шера хиначча боарамца нийсйича боахама юкъара рентабельность лакхъяра хIара процентах.

Совхозийн пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятейн директорашта боъ еннай профсоюзийн комитетаца дага а бувлаш отталь нормативаца е алапей планови фондаца нийсйича льча экономе чотагIа тарифни ставкаштен окладаштен кхы тIа надбавкаш тела:

— болхлошта тайп-тайпарча профессе болх барахи кIезигагIа болхлой юкъе а озаш оттадаь балхаш кхоачашдарахи — ставка (оклада) 70 процентага кхоачача боараме;

— инженерно-технически балхахоштен гIулакхерча нахан говзал лакха хиларах, тайп-тайпарча гIулакхаш тIа болх барах, кIезигагIа болхлой юкъе а озаш оттадаь балхаш кхоачашдарах — должностной оклада 50 процентага кхоачача боараме. Говзал лакха хиларах инженерно-технически балхахоштен гIулакхерча нахан телаш йола надбавкаш уттаю боахама алапе фонда цхьан процентага кхаччалца болча боараме.

Совхозийн пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятейн директорашта йолаш йолча порядкал совгIа мукъа беннаб:

— ялата культураш кхеен болх беча бригадайн звеньяйн болхлошта бригада (звенос) планал совгIа даьккхачох 15 процентага кхаччалца дола ялат мах боацаш тела:

— боахамийн болхлошта, хIаьта иштта ялат чуэцача юкъеэзача а юртбоахама балхашта юкъе хьинарс дакъа лаьцача а гражданашта алапей чотагIа кхоачашъяьча нормах - сменах 1,5 килограммага кхаччалца ялат тела;

— боахама болхлошта, хIаьта иштта коартол, баьцадааpаш, сом, комараш, комсаш, пасташ - харбазаш, доакъара культураш кхееча а чуэцача а хьинарс дакъа лаьцача гражданашта 15 процента боарамга кхоачаш плановни, боахама кулгалхочуна ловш дале, планал совгIа ьккхача продукцех 30 процентал дукхагIа йоацаш продукци тела.

СССР юрта боахама Министерствана къахьегамеи социальнии дешашта йолча СССР Пачхьалкхен комитетан тIадиллад союзни республикашта, хIаьта союзни республикай Министрий Советашта, автономни республикашта, крайшта, областашта, районашта натуральни оплата юртбоахами культураш кхеечен чуэцачен хьинарс дакъа лоацача берригача болхлошта дIателара дифференцированни боарамаш оттаде.

Колхозашта рекомендаци еннай укх соцам тIа лаьрхIача тайпара колхозхошта материальни стимулировани елга юкъедоаладе аьнна.

КПСС Центральни Комитете, СССР Министрий Совете, ВЦСПС-е

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС тIайийцаб «Хьайбаш леладеча болх беш бола болхлой колхозашка, совхозашка, кхыча юртбоахама предприятешка дIачIоагIбара кхы тIа де дезарий хьакъехьара» соцам. Соцам чIоагIбаьб укх шера 24 мае хиннача КПСС ЦК Пленуме.

КПСС ЦК-о, СССР Министрий Совето, ВЦСПС хиланза даргдоацаш лаьрхIад хьайбаш леладеча болх беш долча совхозийн кхыча пачхьалкхен юртбоахама предприятейн болхлошта йоагIаш кулийталга:

— цхьан боахаме хаддаза болх баь стаж хиларах йоагIа - йоагIача [illegible] трактористашта - машинисташта 1966 шера 22 апрелерча № 311 йолча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцамагIа (тIехьагIа даь хувцамаши тIатохараши юкъе а доагIаш) отталь алапей надбавкаш дIателара порядоки условеши;

— 1985 шера 10 февралерча № 103 йолча СССР Министрий Совета соцамигIен 1971 шера 14 апрелерча № 222 йолча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцамагIен лаьрхIа кхы тIа отпускаш йоагI[illegible] доннашкарча трактористашта - машинисташта телар.

Хаддаза балха стаж хиларах кхы тIа отпуск эца болхъо луш йола балха стаж лархIа йолае 1981 шера 1 январе денз дIахо йодача хана.

Хаддаза болх баь стаж хиларах белгалъь алапей надбавкаши кхы тIа отпускаши тела йолае:

— СибарегIен, Гаьнарча Малхбоален, Урала, РСФСР Нечерноземни зона районашкен Центрально-Черноземни районех — 1983 шера 1 январе денз;

— РСФСР кхыча районашка, Украински ССР, Белорусски ССР, Казахски ССР, Литовски ССР, Молдавски ССР, Латвийски ССР, Эстонски ССР — 1984 шера 1 январе денз;

— мехкн кхыча районашка — 1985 шера 1 январе денз.

Колхозашта рекомендаци еннай укх соцам тIа белгалдаь хьайбаш леладеча нахраш дIачIоагIдара де лаьрхIараш юкъедоаладе аьнна.

Кхоана — мелиоратора Ди

Кхачан программа кхоачашъяра

Советски наьха хьал-торо тоаяра 1990 шерага кхаччалца йолча ханарча СССР Кхачан программах бола соцам тIайийцаб КПСС ЦК майски Пленумо. Из нъовсталаьд агропромышленни комплекс динамично легIа а йоалаеш из кхоачашъергйола наькъаш.

Лаьтташта мелиораци яра долча гIулакхашта юкъе корттера моттиг дIалоац парте аграрни политикс. Советски мехка йоккха масштабех кхоачашду цох лаьна дола балхаш. КПСС ЦК майски (1966 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа Нохч-ГIалгIай республикерча лаьтташта 225 миллион сом пачхьалкхен ахча дIа а дохийтаи мелиораци еш балхаш чакхдаьхад. Цу юкъа 49,5 эзар гектар хиш дехкаш дола лаьтташ хIамаш дIаюяча оборота юкъедоаладаьд, хIаьта 83,6 эзар гектар хулаш долча лаьттана хиш дехкара йолча системашта реконструкци а лаьй. Цул совгIа 40,3 эзар гектар хулаш долча лаьттана мелиораци ерга а ьккха товлай, 28,9 эзар гектар лаьтта планировка а яь ийсдаьд.

Цу юкъа хьалай Гудермесера дугана хиш дехка система, болх беш я Надтеречни хиш дехка система, реконструкци лай «Пригородный», «Заря» совхозий хиш дехкаш йолчарна а, кхоачашдаьд Сунженски довкъошкарча даьгIенашка хий хургдола гIулакх, реконструкци лай Ассиновски Аксайски хиш дехкача системашта, реконструкци еш латт Сулу-Чубутлински яхача системана, хьалъеш латт Алхан-Чуртски канала Малхбузехьарча лаьтташта эшаш йола система а. Хиш дехкаш дола лаьтташ 150 эзар гектарага дIанхоачаш да.

ДIадахача пхийтта шера юртбоахама культурий хьувкъам дикка лакхбеннаб. Иштта кIаи мукхи дола ялат хIара гектара тIара 8,3 центнер дукхагIа довккх, шекара спеклаш — 80 центнер, коартолаш — шозза дукхагIа, хIаьта люцерна хIара гектара тIара — 13 центнер дукхагIа. Республика хьалхалаттача боахамаша хIара шер-шера хиш дехкаш долча лаьттащкара кхы а лакхагIа бола хьувкъам чубаь. ХIаьта кIа чуэц юкъера лаьрхIача 35 центнер а йоаккхаш, хьаькIаши дуген — 40 центнер, шекара спеклаш — 350, баьцадааpаш — 200, коартолаш — 150, люцерна — 60 центнер. Кхы а лакхагIа бола хьувкъам кхебу шоай кхашка республика Iилма-тохкама учрежденей боахамашо.

1966 шу кхачалехьа хьалхагIа даь хиш дехка гIирсаш дукхагIдолча даькъе планировна ца еш хьалдаь да, хий уха хьарсамаш лаьтта гIолла Iодийхкал, гидротехнически сооруженеш кIезига йолаш да. Цудухьа дерригача а хиш дехкаш долча лаьтташка хьалкхелац проектах хила безам бола юртбоахама культурай хьувкъам.

Республика 66,9 эзар гектара тIара хиш дехкаш дола лаьтта капитальни балхаш а даь тоаде дезаш да. Царех 16,3 эзар гектар дараш коллективно-дренажни системашта реконструкци езаш да, 55,5 гектар лаьтташ тIарча хьарсамашта — реконструкци 25,7 эзар гектара — капитальни планировкеи е эза.

Хиш дехка лаьтташ эффективно леладар вIаштIехьдоал еррига агрономически технически комплексах йола мероприятеш лерттIа чакхйоахаш хилча, нормагIен тоха дезача ханен хиш дехкаш хилча.

Юртбоахама культурай хьувкъам лакхен тешшамеи хилийтара, Кхачан программа толаме кхоачашъяра цхьайттагIча пятилеткаш 97,4 миллион сом пачхьалкхен ахча мелиораци еча гIулакха дIадахийта оттадаьд. Белгалдаьккхад 16 эзар гектар хиш дехка нерда лаьтта оборота юкъедоаладе, 19 эзар гектара тIарчоа реконструкци е, кхы дукха балхаш чакхдаха. Укх пятилетке дIахо хьош да Наурско-Шелковской, Ассиновски, Сулу-Чубутлински системашта реконструкци яра балхаш. Тийрка довкъашка хий дехкалга, кхыдараш. Иштта, 1985 шу чакхдоалаш вай республике хиш дехкаш 161 эзар гектар лаьтта хургда, хIаьта 1990 шу хьатIакхоачаш хиш дехка лаьтташ 175 гектарага дIанхоачаргда.

Хинбоахама организацешкара коллективаша мелиоративни балхаш дара темпаш лакхъяьй, эрга а доахаш тоаду хиш дехка системаш лелаяра дола технически гIулакхаш, лакхъю балхий дикали эффективности, шоашта могар ду юртбоахама производства объемаш дукхагIа хилийтара.

1982 шера 1 квартала итогех эггара дикагIа къахьийгад НГIАССР хинбоахама министерствана чуйоагIаш йолча Наурски ПМК-ан Ассиновски хиш дехкача система управленерчен коллективаша. Царна хинбоахама министерствай обкома профсоюзеи карара кара тела ЦIе байракхаш еннай.

Мелиоратора Ди долча дийнахьа цIераш яха а даькъала бувца а лов республика дикагIбола мелиораторaш — юртбоахама продукци дукхагIа хилийтара хьинар айденна къахьета болхлой. Царна юкъе ба «Чечениигушводстрой» гIишлошъеча управленера ПМК-6 бетонщиккий бригадир А. Шаипов, ПМК-11 скреперий бригадир Д. Малишко, экскаватора машинист Н. Журавлев, Наурски ПМК керттера инженер Н. Индербиев, АМООС керттера инженер Я. Экажев, Шелковской ПМК бульдозерист А. Силос, Грозненски ПМК экскаваторщик З. Ахаев, Аргунски гидроузла хиш объездчик Л. Калина, Ассиновски гидроузла болхло Л. Лобова, кхы дукхабараш.

Б. ГЕРАСИМЕНКО,
мелиорацеи хинбоахамеи министра заместитель.

Дерригне терко еш

Укхаза Шолжа дадар лаьгIлу. ХIаьта а ший оамал хьахьокх, догIаш а дийлха хий тIакхийттача деношка ловза а деш Iокхухь цо дахчан хениш. Цу деношка Гудермесски хий дIа-хьа дехьача уале къаьстта дукха гIулакхаш де дезаш хул. Цхьа-цхьан сахьат далалехьа цигара сунт хьалъюз бIехача хIамасхи гаьнехи. БIарг тIера баккха йиш йолаш дац из гIулакх. Вошкхе, хий доацаш юсаргья района совхозаш. ХIаьта къаьстта теркам тIабохийташ къахьега дезаш шийлу эггара дукхагIа колхозийн совхозийн кхашка хиш дуллача хана.

— Геттара хала хул тхона из ха, — яхаш дувц уйла воккхагIволча гидротехника Асаев Iимрана. — Атта болх бац цу халача хьалашка бе безар, баькъа, боахамашта ший хиначахьа [illegible] хулийт оаха хий.

Шолжа цхорагIа отталь ший тара йоаца ер санна хоза плотина кхы корорьлц дерригача мехка а. Цудухьа оал цох экспериментальни а. Цудухьа доккхал ду укхаза къахьегача къонача специалисташа а.

Цаьарчоа, ер ма-ийн, аьнна, [illegible] укхазара болх. [illegible] укхаза массехк сахьата хьо хьоже а. [illegible] электродинамически [illegible] телаша. Массе оагIорахьа дIаух [illegible] [illegible] алапеш. хола [illegible]

— Социалистически [illegible]

[illegible] тически плотина хозьяр. — яхаш дувц дIахо Асаев Iимрана. — [illegible] хиш дехкара балхаш [illegible] ме гIо деш да балха моттиге лакха культура хилар. Хала гIулакх да хиш декьар. [illegible] боахама ший боараме [illegible] кхачийта дола хий. Цу гIулакха бехктокхаме ва керттера гидротехник. Дийнахьи буси массехказа хьож из хий [illegible] температура, [illegible] керттера манометраш.

Дукха ха я къаьнарча [illegible]

[illegible]

Ш. КАГИРОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. (Аррахьара аьттехьа) Ш. Асаев, А. Агаев, Н. Воскъланове. 2. Гудермесски гидроузла.

Н. БЛИЗАРОВА сурт.

ССР хьаяь 60 шу дизарга

Советски Аджари — хIама хьаккхоллара наькъа тIа

Вовкъаш культурен дегIайоалара дерригача а доаккъашка дикахий толамаш даьккхад Аджарски Автономни Советски Социалистически Республика [illegible] Октябрь [illegible] Аджаре [illegible] культура, общественно-политически [illegible]

[illegible] халхьбоахама комплекс дегIайоалача.

1922 шера лакхера дешар дийна [illegible] [illegible] Аджаре хIама школай, культурно-просветительни учрежденей [illegible] Автономни республике [illegible] В. И. Ленина цIерагIча [illegible]

[illegible] Ленина [illegible]

ХIача пятилетка юкъа [illegible] 0,5 эзар тонн чай лорден, 47 эзар тонн цитрусови сом.

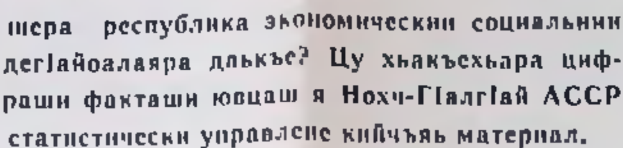
Парте X съезда долеташца [illegible] В. И. Ленина 1921 шера [illegible] [illegible] Батуми [illegible] В. И. Ленина [illegible]

Н. АНАСТАСЬЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ХОРЖАМАШКАРА ХОРЖАМАШКА

ДЕГlАБОАГlА РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА БОАХАМ. ТОАЛУШ ДА КЪАХЬЕГАМХОЙ ВАХАРА ХЬАЛ

29 ИЮНЕ — МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

Ши шу совгlа ха я 1980 шера республике халкъа депутатий моттигерча Советашка тlехьара хоржамаш хинна.

Малагlа хувцамаш хиннад дlадахача шин шера республика экономически социальни дегlайоалаяра дькъе? Цу хьакъехьара цифраши факташи ювцаш я Нохч-Гlалгlай АССР статистически управлене кийчъяь материал.

Укх тlеххьарча массехк шера вай республике хьалъяьй культура а искусства а лаьрхlа массехк керда здани. Царех цаl — Алхан-Юртара культура Цlа.

Хlаэ юртара кагирхой ба сакъерда, салаlа, шоай культурни хьашташ дизза кховчашде моттиг йолаш.

Укх лоаццача хана шерра дегlаений культура Цlен художественни самодеятельность, мехка а республика а юбилейшта хетаь кийчъеш я шерра концертни программа.

Аргlанара концерт хьокха бахалехьа шоай халхара номераш товяра, холлъяра репетици сп ба алханалиншш.

В. ХАСЯНОВА сурт.

ДОГ ГlОЗДОАККХА ХУВЦАМАШ

Нохч - Гlалгlай АССР дуккхача къамех латта цхьа дезал шиэ автономе 60 шу дизарга кховачача хана дукхалга диллача 1 миллиони 200 эзари сагага кхаьчаб.

Советски lаьдал латтача шерашка республика территоре тlа баха нах кхозза дукхагlа хиннаб. Алхха тlеххьарча шин шера республика городашкеи юрташкеи баха нах тlакхийттаб 27 эзар совгlа саг. Уж ба хlанзарча Аргун е Малгобек лхача городашка бахача нахал дукхагlа.

Республикана къаьстта белгала долаш да нах бебаш хилар. 1980 — 1981 шерашка республике даьд 51 эзар гаргlа бер.

Республике бахача нахах 90 процент совгlа бараш Сийлахь - йоккха Октябрьски Социалистически революци яьнначул тlехьагlа баь ба. Цунна цхьана Нохч - Гlалгlайче — йаьха ха йола нах дуккха баха мохк а ба. Городашкеи юрташкеи вахаш на 60 шу долаш а кхы дукхагlа ха йолаш а вола 6 эзар совгlа саг, хlаьта хlара шу тlехьагlа уж кхы а дукхагlа хул. Ах эзар сонгlа бола къоаной бlаь шу даьнна а кхы дукхагlа ха йолаш а ба.

Баха нах дукхагlа хиларга хьежжа а хувцалу халкъий социально - экономически структура. Республика городашкеи поселкашкеи бах ах миллион совгlа нах — республике бахача нахах хlара шоллагlвар. Республике баха нах дукххача къамех латтача болхлой класса, колхозни ахархой, къахьегача интеллигенце йохаргlоаца союз я. Нохч - Гlалгlайчен къахьегамхой СССР 60 шу, Нохч-Гlалгlайчен Автономе 60 шу, шин лоlамаргlа из Россена юкъеяха 200 шу дизара накъаболх. Даьхенна доккхий къахьегама совгlаташ хийчдеш.

ПРОГРЕССА НАЬКЪАГlА

Республика экономика лард я дуккхача довкъоех латта, чlоагlа дегlаена промышленность, из дегlаяра чlоагlа кlийле — технически прогресс.

Заводаш, фабрикаш, промыслаш, бурувдетта установкаш дlадахача шин шера кердача, лакха овсарле йолча станокашца, машинашца, оборудованеца, механизацеи автоматизацеи средствашца lалашъяьй. Из бахьан долаш болхлой къахьегам аттача баьннаб.

Къахьегама эггара чlоагlагlа механизаци яьй мехкдаьтта доаккхача, мехкдаьтта химически, энергетика, республика берригача халкъа боахама технически прогресс елга белгалдеш долча кхыча доакъошка. Доккхий хувцамаш хиннад иштта яйгача, кхачан, дахчан хlамаш еча, машинаш еча промышленносте а.

Технически прогресса хьабийллаб обществени производство дегlайоалаяра бола шера никъ. XI пятилетка нхьоалагlча шера продукце производство дегlвеной, масала, машиностроени 3,4 процент, яйгача промышленносте — 3,1, кхачан промышленносте — 6,9, хьуни дахчах хlамаш ечеи промышленносте — 9 процент. Республика дукххача промышленни предприятеша болх беш бола нах дукхагlа а ца хулийташ производства боарам хадданза дегlанхувл.

1980 — 1981 шерашка оттальча планал совгlа республика промышленноста болхлоша мехка еннай: 30 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 92 эзар тонн мехкдаьтта, дуккха газ, 750 тракторни прицеп, 680 тонн генарий даьтта, 2,5 эзар тонн маьлха - булочни изделеш, еррига лаьрхlача планал совгlа йола продукци 33 миллион сома маьха я.

Производства боарамаш дегlаахара хьалашка къаьстта боккха лоархlам болаш да общественни производства эффективности балха дикали лакхлуш хилар.

Алхха тlеххьарча шин шера промышленноста керда техника юкъе йоалаярах баьнна пайда 20 миллион сом совгlа ба.

Доккха дакъа юкъе хьош болх бу изобретателашеи рационализаторашеи. Хlара шера производствана юкъе кхувл 10 эзар совгlа цар предложенеш. Уж предложенеш балха юкъе йоалаярах алхха 1981 шера 27 миллион сома боарам болаш экономически пайда баьб. Хlаьта изобретательствагеи рационализацеген дlадодар цар экономически эффектах хьахулачул 20-эза кlелагlа да.

ЮРТА ЭКОНОМИКА ЛАГlАШ

Республика юрта боахам лерргаlа индустриальни наькъа тlа боалаш а сихха дегlабогlаш а латт. Тахан тешаме ала йиш я колхозийи совхозийи производстве доккхий хувцамаш де доладаь юхьиг КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) исторически Пленумагара хьайолаеиний дьнна. Дlадахача шерашка чlоагlа вай теша а деш хьахьокх юрта боахам айбара хьакъехьара парте решенеш боккха низ болаш йолга. Юрт дегlайоалалра хьакъехьа, лерригача халкъа вахара хьал тоадара хьакъехьа парто кердача тайпара йоакхо елга хьахьоккаш я 1990 шерага кхаччалца йола СССР Кхачан программа.

Тlеххьарча шин пятилеткагlа (1971 — 1980 шш.) республика юртбоахама дlаяхийтай 1 миллиард сом пачхьалкхени кооперативни средствам. Керттера производствени фондаш юрташка дегlальхкай 2,5-эза. Цу шерашка колхозашкеи совхозашкеи кхаьчай 10 эзар совгlа трактор, 6 эзар мукъ кхуьа автомобилаш, 2.200 комбайн, итташ миллионаш сомаш мах бола машинаш, оборудоваш, инвентарь.

X пятилетке юрта боахама еррига продукци 1748 миллион сомага кхаьчай, иlслагlча пятилетке хиначул 184 миллион сом дукхагlа. 1981 шу юрташка къахьегамхошта башха аьттув болаш хиннадац. Цунца цхьана кхашна болх берашеи хьайбаш леладерашеи 1980 шера лькхачул 5,3 миллион сома продукци дукхагlа лькхай. Республика илат леладераш 500 эзар тоннага кходчача доазонал тlехбаьннаб илат даккхара. Дукхагlа доах баьцдлараш, сом, комеаш. Чlоагlлуш йоагlа доакъара база, дегlадоагlа фермай продукци йоаккхилга.

Юрташка кхоачашбеш я социальни программа. Тахан юрташка хьалду гlирсаш — социальни проблемаш къоастлра лоархlаме звено. Алхха тlеххьарча шин шера юртбоахамга дlадахийтад 201 миллион сом — республика ерригача капитальни вложеней боарамах 30 процент совгlа дар. Хlанзара лаьтта леладери хьайбаш леладери — из лакха говзал йола специалист ва, совхоза хlара кхоалагlа вола болхло механизатор ва.

Юрта боахама къахьегамхоша, Нохч - Гlалгlай АССР берригача къахьегамхоша санна, чlоагlа могаль тlайийцар КПСС ЦК майски Пленума решенеш Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаьхехьарча Совета Президиума председатела нов. Л. И. Брежнева «1990 шерага кхаччалца йолча ханарча СССР кхачан программех из кхоачашъяра де деларийн хьакъехьара» доклади, хlаьта производства еррига торонех пайда а эцаш укх шерехьа а кхачан программа толаме кховчашъяра юкъе дикка доккха дакъа лаца чlоагlа лаьрхlа а ба.

ГОРОДАШКАРЕИ ЮРТАШКАРЕИ КЕРДА ГlИРСАШ

Социально - экономически программа кховчаш а еш республика гlишлонхоша хьаю дlахо экономика дегlайоалаяреи культура тоалреи материальни лард.

Пачхьалкхен средстваш дlаухийт керда предприятеш хьалъяргlа, болх беш лраш технически тоалргlа, царна реконструкци ярга, наха чуlе цlеноw, школаш, школе даха ха йоацача берий учреждениеш, унахцlено лоралреи культураи объекташ хьалъярга.

1980 — 1981 шерашка республика городашкеи юрташкеи болх бе йолавлийтай 650 миллион сом мах бола керттера фондаш. 1982 шера уж хьалъль ика лаьрхlад кхы а 455 миллион сома мах болаш.

Дlадахача шин шера кхоачашъяь социально - культурни объекташ хьалъяра шерра программа. Цу гlуллакхега дlаяхийтай 120 миллион сом пачхьалкхени кооперативни средствош. 70 миллион сом гаргга дlадахийтад наха чуlе цlеноw хьалдарга.

Республике бахача нахага кхаьчай дика кийчъяь 12 эзар совгlа квартира, вешта аьлча шин шера хьалдаьд 610 эзар квадратни метр цlеноw. Городашкарчеи юрташкарчеи школьникашна кхаьчай 10,5 эзар моттиг йола керда 20 школа. Школе даха ха йоацача бераштa лаьрхlа хьалъяьй 3410 моттиг йола детсадаши яслеши. Болх бе йолаллийтай 440 маьнги латта больницаш, 710 саг тlаэца йиш йола поликлиникаш. Городашкеи юрташкеи хьалдаьд 1620 моттиг йола культура Цlеноwи клубаши, 600 моттиг йола кинотеатр.

Городашкеи юрташкеи бахача нахага кхаьчай 113 километр йаьха керда водопроводаш, 233 километр газовни йlовхалеи сеташ, 20 километр троллейбуси линеш. Кхы тlа газ чуйиллай 21 эзар квартире, цу даькъе 13 эзар — юртарча цlеноwка.

Тlехь - тlехьагlа дукхагlа чуюллаш латт газ республике бахача наьха цlеноwка. Газ чуйилла да юрташка бахача наьха къаь даькъах шин дакъа дола цlеноw.

КЪАХЬЕГАМГА ХЬЕЖЖА ДА ЦУНАХ ДlАЛУР

СССР Конституцеца хьежжа республике массанахьа кховчашъеш я къахьегама йола бокъо. Материальни производства сфера а бахача наха гlуллакхаш дара сфера а болхлойн гlуллакхера нахи дукхагlа хилар, обществени производствана баха нах дукхагlа юкъе увзаьца шерлуш я.

Тlеххьарча шин шера халкъа боахама доакъошкара болхлойн гlуллакхера нахи 7 эзар совгlа саг дукхагlа хиннаб. Балха дукхагlа юкъе боагlа республика юрташка баха нах.

Хадданза лакхлуш доагlа болхлошта дlатела наьхьегамах доагlар. Юкъера лаьрхlача халкъа боахама болх [illegible]

ДЕРРИГА А ХАЛКЪА

лоштеи гlуллакхера нахаи тела алапеш 1982 шера 1979 шерацца нийсдича 5 процент лакхденнад, хlаьта бетта юкъера лаьрхlача цхьан болхлочун алапи 147 сомага кхаьчад. Промышленносте из да 158 сом, гlишлош еча — 186 сом, буруа тохача — 241 сом.

Юртара лоархlаме социально - экономически явлени я аграрно - промышленни объединенеш вlашагlъехнар. Юрта боахам цу тайпарча объединенешка вlашагlхийттаб промышленни хьисапе продукци чакхъяхареи из йохкареи наькъагlа. Юрта бахача наха къахьегамах дlателаш дар городаний къахьегамах телачун боарамага гаргга кхаьчад.

Къахьегаш болча дезала дlателаш дола алапеш хlанз а цунна хьатlабоагlача пайдах керттера дар долаш дус. Цунца цхьана хlара дезалга дикка боккха пайда кхоач потребление обществени фондашкара. Нагахьа санна 1979 шера обществени фондашкара хlара дезалга кхоачаш хийнар 1700 сом хиннадале укх шера из 2 эзар сомага кхоачаргда. Потребление обществени фондашкара бахача наха дlател пенсеш, стипендеш, пособеш. Республике 2 шера пенсионераш 11 эзар саг дукхагlа хиннаб, хlаьта царна дlатела пенсеш 10 миллион сом тlакхийттад. Хlанз шера уж дlател 90 миллион сом.

Мах боацаш школашка дешаш да бераш, мах боацаш бахача наха медицински гlо ду, цамогаш волчеи отпускагlа волчеи хана гарантированни ахча тел, берашта, салоlарашта, кхыча дукхханешта датацеш тел — из деррига потребление обществени фондашкара доагlаш да.

Бахача наьха ахчан доходаш лакхъяларах дегlадоагlа царна эшараш. Тlеххьарча шин шера республике розничи товарооборота боарам 63 миллион сом лакхбеннаб е 11 процент.

Хlара шера дукхагlа хул бахача нахага дохкаш дола товараш, лакхлу цар дикал. Тlехьнахьеи чухьнахьеи духаду барзкъаш дохкилга 10 процент лакхденнад, трикотажни изделеш — 13, когагlирс — 18, мебель — 12 процент.

1980 — 1981 шерашка бахача нахага ехкай 36 эзар телевизор, 58 эзар радиоприемник, радиола, магнитофон, 34 эзар холодильник, 6 эзар совгlа барзкъаш тега машина, 4 эзар мотоцикл, 10 эзар гаргга легковой автомашина, 205 эзар сахьат. Цу тайпарча дуккхача товарий торгови дефицит дlаьннай, уж паргlатта бахача нахага дохкаш да.

Бахача наьха хьашташ кхы а дизза кхоачашдараи царна гlулакх дара культура лакхъяраи лаьрхlа хадданза дегlайоагlа пачхьалкхени кооперативни торговле сеть, обществени кхача, бытовой гlуллакхаш дар. Тикай торговли площадь 10 эзар квадратни метр дукхагlа хиннай. Общепита предприятей сеть 80 единица а нах чуэца 6 эзар моттиг а дукхагlа хиннай. Хlанз республика городашкарчеи юрташкарчеи ресторанашка, столовешка, кафешка цхьан хана чуэца йиш я 51 эзар саг. Общепита товарооборот шера 61 миллион сом лакхъеннай.

Чlоагlа теркам тlабохийт юрташкара торгови сеть дегlайоалаяра. Хlанз вай юрташка йолаш я дика кийчъяь торгови центраш, быта Цlеноw, паргlата кафеш е столовеш.

Дегlайоагlа быта служба. Бахача наха деча бытовой гlуллакхий боарам тlеххьарча шин шера 8 процент лакхьбеннаб, хlаьта юрташка — 13 процент.

Хlанз быта служба предприятеша бахача наха шера лаьрхlача 26 миллион сома боарам болаш гlуллакхаш ду. Хlара городе бахача сага деш дола гlуллакхаш 30 сома боарамга кхаьчад.

ЗНАНЕЙ ЛАКХАЛЕНАШКА

Хоаш да советски халкъ— дерригача дунен тlа эггара чlоагlагlа дийша долча халкъех долга. Шоай дешари йовлуеи доацаш хиний нохчийи гlалгlайи знаней лакхаленашка кхаьчаб.

Республике массе моттигашка чакхдоаккхаш да кагирхошта юкъера образовани дулга. Республике бахача хlара сага торо я лакхера е юкъера образовани йиха, ний профессиональни говзал лакхе.

Халкъа боахама доакъошка болх беш из лакхерен юкъера специальни образовани йола 60 эзар гаргга специалист. Хlара шера юртарча специалистий мугlараш шерлу.

Республика лакхехьарча дешара заведенешка, уж хlана кхоь я, 1980 — 1981 шерашка арахийцав 3750 инженер, педагог, экономист, лакхехьарча звеногlа бола кхыбола специалисташ, 8 эзар гаргга дукххача тайпара говзалаш йола специалисташ кийчбаь арахийцаб юкъерча специальни дешара заведенеши.

Кагирхой профессиональни дика кийчбеш я городашкареи юрташкареи профтехучилищаш. Шин шера цар кийч а баь халкъа боахама болх бе хьоиаваь шоррача профилагlа вола 24 эзар квалифицированни къона болхло. Царех дукхадараша училищаш чакхъяьккхарча цхьана фиэа юкъера образовани а лаькхаи.

Итташ эзараш болхлоий гlуллакхера нахи хlара шера профессиональни кийчбу, хlаьта иштта производство [illegible]

ДЕГlАЙОАГlА КУЛЬТУРА

болх беш болламе а цар шоай говзал лакхъю.

Республика вузашка, техникумашка, профтехучилищашка дешаш городашкареи юрташкареи 42 эзар совгlа эlамига саги йоlи я. Уж хlара шера хадданза дукхагlа хул.

Республика юкъерча школашка дешаш да укх шера 274 эзар саг. 1980 — 1981 шерашка аттестат а эцаш юкъера школа чакхъяьккхай 46 эзар совгlа болча кагирхоша.

Республике дешара еррига формашта юкъе эза ва 400 эзар гаргга саг — республике бахача нахах хlара кхоалагlвар.

Республике хьахиннай lилман болхлой низ бола отряд. 14 lилман, lилма-тохкама, lилма-проектни, конструкторски учреждениешка къахьегаш ва массехк эзар lилман болхло, царех бlаьш бараш lилмай кандидаташ, итташ бараш lилмай докторш ба. lилман балха юкъе хьиваре дакъа лоац кхалнаха. Уж керте латт унахцlено лорара, просвещене, культура, халкъа боахама кхыча эзаньой керттерча участкашка.

Дуккхача къамех латтача Нохч - Гlалгlайчен халкъага боккъонца тоаена культура кхаьчай. Хьа а яьй хадданза чlоагlлуш а йоагlа баха нах культурин дегlабоалабара материально - технически база. Республика городашкеи юрташкеи йолаш я 426 клуб, культура Цlа, 485 массови библиотека, 8 миллион книжкай фонд а йолаш. Городашкеи юрташкеи бахача наха гlуллакхаш деш я 400 гаргга киноустановка. Шера киносеансашка хьож 12 миллион совгlа кинохьажархой. Болх беш да эрсийи нохч-гlалгlайи театраш, филармони, ансамблаш, берий театр. Бахача наха юкъе дуккхача тайпара культурно - просветительни болх беш да городашкареи юрташкареи культура Цlеноw.

Культурни учреждений сеть дикка кердальннай. Республика гаьнарча моттигашка керда хьалдаьд дикка дукха культура кхуврчаш. Тlеххьарча шерашка чlоагlа теркам тlабахийта хиннаб юрташка социально-культурни объекташ хьалъяра. XI пятилетке республика социально-культурни дегlайоалаяра плачагlа лаьрхlа да 4750 моттиг йола культура Цlеноwи клубаши хьалъе, шерлургъл дуккхача кхыча социально-культурни объектай сеть а.

Шерра дегlаденад издательски гlуллакх. Книжкаш, журналаш, газеташ арадувл эрсий, нохчий, гlалгlай меттала. Къамий меттала хул радио а телевизиони а передачаш.

Нохч - Гlалгlайчен яздархой Союзе лоархlаме моттиг дlалаьцаш ба нохчехи гlалгlаехи бола яздархой, драматургаш, поэташ, царна юкъе ба лоаман кхалнах а.

Нохч - Гlалгlайчен халкъашта боккха интернациональни лоархlам болаш ба сийлахь - боккха эрсий мотт. Хlанз нохчехи гlалгlаехи бола 90 процент нах эрсий мотт шаьра хоаш ба. Цу гlуллакхо торо хулийт республике бахача дуккхача къамех болча наьха дегlадоагlаш хила духовни эстетически хьашташ кхоачашде.

САГА УНАХЦlЕНОН ЙОАКХО ЯР

Халкъа вахара хьал тоадара йолча социальни программа комплексана юкъе лоархlаме моттиг дlалоац сага унахцlенон йоакхо яро. Дlадахача шин шера республика унахцlено лоряра сеть шерьяннай. Хьалъяьй дуккха больницаш, поликлиникаш, аптечни учреждениеш, детсадаш, яслеш. Городашкеи юрташкеи баха нах лорашца, юкъерча медицински персонали специалисташца, больницашкарча моттигашца, санаторно - профилактически тайпарча учреждениешца lалашбелга лакхденнад.

Республика дарбани профилактически медучреждениешка шин шера 102 саг тlакхеташ дукхагlа хиннаб доьраши медицински сестраши. Бахача нахах хlара [illegible] сага 25 лори 72 юкъерча медицински персонала болх [illegible] ба [illegible] республика. Уж [illegible] дукхагlа ба [illegible] капиталистически мехкаш [illegible] Италие [illegible] бахача нахах 10 эзар сага 10 лор [illegible]

Итале — 20, США — 2[illegible], Турце — 7, Иране — 5 лор.

Республике хlара шера дукхагlа хул школе даха ха йоацача берий учреждениеш цар чура бераш. Тlеххьарча шин шера хьалъяьй 19 берий комбинат, детсад, ясли, 1300 бера лаьрхlа. Йолаш йоацача еррига 360 берий учреждене болх беш [illegible] лор ва.

Ахкан заманахь [illegible] гlача берашта лаьрхlа болх беш хул 95 [illegible] цар чу салоlам [illegible] кхоачаш [illegible].

[illegible] бераш [illegible] та а лаьрхlа республике болх беш я [illegible] эзар гаргга моттиг йола 11 санатори, [illegible], профилактори. [illegible] эзар [illegible] 5 [illegible]

Дlахо дегlадоагlа да спортивно - оздоровительни болх. Республике болх беш а 8 стадионари стадион, [illegible] бассейн. Йолаш я 31[illegible] спортивни зал. Цхьан хана 800 саг чуэца [illegible] 6 спортивно-оздоровительни лагерь.

Дегlайоагlаш [illegible] хоалуш латт Нохч-Гlалгlай чен сталица Грозный. Доккхий хувцамаш хиннад тlехьара шерашка городе центра хинна [illegible]. Укх сурта тlа сурт долаш [illegible] дlашlара дь цlеноw дукха ба [illegible] дьяннад городерча нахал микрорайоне.

[illegible] сурт.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕН КАПИТАЛЬНИ ВЛОЖЕНЕШИ КЕРТТЕРА ФОНДАШ БОЛХ БЕ ЙОЛАЯЛИЙТАРИ

(Миллионаш сомаш)

	1980 шера	1981 шера	1982 шера (план)
Капитальни вложенеш	384	427	478
Керттера фондаш	343	360	468

ЮРТА БОАХАМА ВАЛОВИ ПРОДУКЦИ

(Миллионаш сомаш)

X пятилетке юкъера лаьрхlача цхьан шера	1980 шера	1981 шера
349	353	359

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИ КООПЕРАТИВНИ ТОРГОВЛЕ ТОВАРООБОРОТ

(Миллионаш сомаш)

1980 шера	1981 шера	1982 шера (план)
721	759	784

Тха календарь

6 июнь — А. С. Пушкин вах ди

Кипренске дикагIъярех произведени — А. С. Пушкина портрет. Цу тIа цо хьахьекхад декабристски ханал тIехьагIа, «Во глубине сибирских руд», «Арион» аха стихотворенеш язъьча хана поэта хинна уйлаш, цуьнна дагадаьллар.

ТАСС фотохроника.

ЙИЙЛЛАЧА НАIАРИЙ ДИ

Дукха ха йоаппаш Грознерча № 2 йолча СГПТУ гулбелар республикерча школашка 8—10 классашна дешаш бола дукха дешархой. Укхаза хилар йийллача наIарий ди. ДукхагIча даькъе из латтар училище гIолла еча экскурсех. Из дIайоласлар школай дешархошка электротехника, технически черчене, тIема гIулакха, эстетика кабинеташ дIахьекхарца. Берий дог хьоасташ бар кабинеташка латта технически гIирс, эстетически оагIорахьара уж кийчъяр. хIаьта цу кабинеташка тьа мел даьр училища дешархой кулгий кхоллам ба. Къаьстта а берий теркам тIадзар эстетика кабинет хоза кийчъяь хиларо. цепаш тIа хьалтеха йоахк искусства произведенеш, чеканка, цу чу оттаяь латт эпидиаскоп, кодоскоп. Хьехархоша курал а еш дуецар укхаза дешараш болхлой мугIарашка дIаовттаргбола кагирхой ба яхаш.

Укхаза дийша баьнараша къахьег республикерча заводашка, Грознерча промышленни предприятешка, цхьачар дIахо а деш техникумашка, институташка.

Советски Союза Турпала, цхий выпускника, Сийлахьбоккхача Даймехка тIем тIа веннача Демин Николая цIи леладеш я вай республике къаьнагIа йола из училище.

Цига каст - каста баьхке хул дукха ха хьалха училище чакхъьхараш. Царех ва В. И. Ленина цIерагIча заводa директор А. И. Мулин. ГНПЗ керттера инженер Б. А. Мельников, технически Iилмай кандидат, КПСС Заводской райкома хьалхара секретарь Д. К. Тарасов, кхыбараш.

Кхзига бац училища доккхал деш бола, оператора, электросварщика, электромонтера говзал а Iомаль дIахо дешаш бола кагирхой а.

№ 2 йолча СГПТУ хинна йийллача наIарий ди чакхдоалаш вахьа цаI дар дег чу хиннар, ма тамашне а ма хоза а ва кх къахьегама саг.

Д. РАИСОВА.

ЭГГАРА А ЗIАМАГIБАРАШ КХЕБЕЧА...

Химикий культура Дворе це шин дийнахьа хилар Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министерстваси РСФСР педобщества Нохч - ГIалгIай республикански отделенеи эггара зIамагIбараш эстетически кхетам луш кхебара лаьрхIа, мехка а республика а юбилейшта хетаь йола республикански педагогически чтенеш.

Уж хьайийллар Нохч-ГIалгIай просвещене министра С. М. Мовтаева, «КПСС XXVI съезда решенеша дIа мы дехьара деша лаха ха йоала бераш лела деш йолча республика учреждененша берашта эстетически кхетам балара болх тIехь - пайоагIача хана тоабарах» яха доклад йир НГIАССР просвещене министра заместитель Л. А. Татиева, «Эстетически кхетам луча детсадеи школаи шоалла йола цхьоагIо», «Деша даха ха йоала бераш эстетически кхетам луш кхедара дешараш кхоачашдергдола педагогически кадраш кхеяр» яха содокладаш йир хьехархой болх тоабара института дошкольни дешара методически кабинета методиста Е. М. Уваровас Грозненски хьехархой училища дошкольни отделене преподавателя В. П. Хайкинаси. Шо-шоай балха опытах лаьца докладаш йир город Грозне а республика а тайп-тайпарча детсадий заведующеша, воспитателаша, методисташа, музыкальни кулгалхоша, чтений довкъашхой балха хилар дикагIа йолча городерча детсадий опыт Iомаеш.

ШоллагIча дийнахьа чтеней довкъашхой бекъабелар шин секцена.

Педагогически чтенеш чакхйоахаш цар итогаш а ий, тIаьхьар тIехь тIайоагIача хана бо безача балха шера чуйоалаш бола рекомендацеш, дикагIа болх баьчи детсадий болхлоша дIаделар тайп-тайпара совгIаташ, укхаза гулбеннараша бераша оттадир доккха концерт, сийяр тайп-тайпарча шоай кхоллама выставка.

ФУТБОЛ

ШИ ОЧКО ШОАЙЛА ЙИЙКЪАЙ

«Терека» тIехьара ловзар хилар хьоапалгIа — Пятигорске, цигарча «Машукаца». Из пIашагIкхетар чакхдаьлар счет 2:1 йолаш вай футболисташ кот а боалаш. Цу гIулакхо кIезиг - дукха товдир «Терека» турнирни гIулакх. ХIанзална эггара тIехьарчарца хинна вай команда, цу котало хьалтIаьиккхар кхойтталагIча моттига тIа.

Укх шерарча «Терека» кулгалхоша коттIорталгаяй къонача футболистех: кхычахьара футболисташ тIа а ца хьехаш, цар лаьрхIад моттигерча къоначча футболистех хьалкхебе «Терека» сий доаккхаргдола кхоанара мастераш. Уж ба Прокопов Анатолий, Ласько Геннадий, Куртаев Мухьмад, кхыбараш. Из шаш дар самардийнахьа Серго Орджоникидзе цIерагIча стадиона тIа Таганрогерча «Торпедаца» вай футболистий хиннача ловзаре. Укх ловзаре «Терек» гIуччаьхар къоначча футболистий дика а эсала а йола оагIонаш. Дикалар фуд аьтча, из шоашца ловзаш йола команда, мотлагIа из ир аьнна, кхера ца кхераш вай футболисташ майра тIагIорташ ловзаш хилар, цхьайолча хана атта а говза а шовшта духьал ловзаш болча футболисташкара бурган хьаиккха хоаш уж хилар. Гучадаьлар укхаза ца тоъаш дар а. Ииттта, ловзара пхелагIча минуте вай кагийча наьха аьттув бар счет хьаслла. Нопкъарле с саг а воацаш цу хана вай массехк футболист бурган шоашка а йолаш духьал цийсбелар хьаьший вратара. Опыт ца тоъаш дарий а хац, из бурган чутоха аьттув баланзар цар. (Уж тайпа гIалаташ массехказа кхы а даьлар вай футболистий). Бакъда, из хинна ворхI минута ялале хьаьшаша хьайиллар счет. Из хилар ловзар дIадоладеннача шийтталагIча минуте. Из аьттув хьаьший баьлар. цкъа-дале, вай защитникаша мукъавитар хьаьший футболист, шоазлагIа-дале, вада ца веззаше вай вратарь цу бургаца духьал а ведда, наIараш яьсса йисарах.

Из счет а йолаш, фусамдаьй а хьаьший а кхы аьттув ца боалаш чакхъьлар хьалхара тайм.

ШоллагIа тайм дIайоладелар дукхагIча даькъе вай футболисташ дапмаш хьаьший майда тIа ловзаш болаш, бакъда, йийхкача сапна. «Торпеда» наIарашка чуйоалаш яцар бурган. ТIехьара из хилар ловзара 80 минутах. Из пIаштIехьлаьлар къоначча футболиста Ласько Геннаде. Цу гIулакхо дог айдаь кхы а чIоагIагIа хьаьший наIарашта тIагIерта баьлар грознецаш. Бакъда, цунах кхы аьттув баланзар. Ииттта счет 1:1 йолаш хьаьший а фусамдаьй а командаша шоайла ши очко екъаш чакхдаьлар из ловзар.

«Терека» аргIанара ловзар пхоана да. Цу дийнахьа из ловзаш я цIагIа — Ростоверча «Ростсельмашаца».

А. БЕК.

ТХА ХЬАЬШИЙ

Грознерча № 42 йолча школе болх беш а коммуниста Григорчук Лидия Петровнас кулгалду интернациональни доттагIала клуб.

Дешара шу чакхдоалаш тиннача КИД-а заседане хьаша хилар шин шера вахаш а болх беш а Афганистане хинна С. В. Маклаков.

Цо дийцар Афганистане хьалдеча кердача вахарах, керде общество хьекхоллаш лоаттабеча къоасамах. афганцаша лоача халонех лаьца. Контрреволюционераша йоагаю школаш, наьха цIенош, боабу хьалхала акарзой, Школа деша дагIача берий дай-ноаной кхераба гIерт бераш деша ухийтаргдоацаш. Масала, цу къмзеча, бIехача наха цхьан школе дешаш долча берий аьтта кулгаш дIадаьха хиннад. Бакъда, афгански халкъ мелла халонаш нииcъалерах тешаш да, шо дIаболабьеча нийсача а кразага а бугача наьхьах, мукъале баврий наьхьах.

Д. РОМАНОВА.

Бизза бола Даьхен патриоташ хургболаш

ТIой-Юртарча № 1 йолча школа хьехархой коллективо тIема-патриотически болх дика вIаштIехьбаьккхаб. Дешархой кхебу революцеи, граждански тIема, Сийлахьбоккхача Даймехка тIема традицеех. Къаьстта дукха теркам тIабохийт укхаза берааш исторически а тахан дунен тIарa событеш а нийса кхетаергйолаш Iомадара.

ТIема-патриотически кхетам луча болха юкъе а лоархIамегIйарех лоархI оаха дешархой Даьхе лорае морально-политически оагIорахьара кийчбар. Цу балха дикагIа пайдане хулараш а шоай лерюташ а дукхагIча даькъе чакхйоаха тайп-тайпара мероприятеш а, хIаьта уж мероприятеш берий хьанашка хьежжа хила еза. Масала, 8—10 классашка чакхъьинай «Хьа эггара хьалхара граждански дехкар Даймохк лорабар да» яха комсомольски собранеш. «Турпалаш боиш хилаш» яха классни сахьаташ. «Ше кхийчаь везий турпалча гIулакха?» яха диспут, кхыдараш. Къаьстта белгалдаккха логдоагIа тIема ветеранашца Арчаков Хасолтаца, Арчаков Джабраьилаца, Яндиев Бахьаудинаца хинна вIашагIкхетар. Царех, цар тIема наькъах шоашта дукха хоза дале а, бераш та сакъердам бар цох лаьца из царга шоашкара хаза.

Дукха ха йоацаш школе хилар къоначча антифашистий митинг. Митинг чакхйоалаш бераша лоархI шоаш тайп-тайпара болх баь даьнхача ахчах 130 сом машара фонде дIачудала.

Школе хIара оршот дийнахьа чакхйоах политзанятеш. цига берашта дова дунен тIарча хьалах, дагалувц советски халкъа тIема хана нарагIдийна денале гIулакташ, майрал тайпа турпалаш.

ТIема-патриотически кхетам бала лаьрхIа чакхйоаха мероприятеш еррига йийца каргваш, царех я «Снойпер» яха операци, «Поиск» яхача группа Сийлахьа-боккхача Даймехка тIема ветеранаш лохаш беш бола болх, тIема сийлен митингаш кийчъяр, кхыдараш.

9 мае Коталон Дена тха дешархоша зилаш дехкар граждански а Сийлахьа боккхача Даймехка а тIемашка байнарашта оттадаьча памятникаш тIа, шитта чакхъяьккхар дагалоацама вахта.

Цу тайпара болх беш, кхуваш йоагIа тIехье боккъонна советски патриотизма дог-уйла долаш кхее гIерт № 1 йолча ТIой-Юртарча хьехархой коллектив.

Ф. ЮМАНГУЛОВА,
№ 1 йолча ТIой-Юртарча школа организатор.

УЧЕБНИКАШ — ХАНАЛ ХЬАЛХА

Укх деношка дог гIоздоаккхаш бола хоам кхаьчаб Москвера: издательствайи, полиграфеи, книжни торговлен гIулакхашта йолча РСФСР Госкомиздата председатела тов. Свиридова Нохч - ГIалгIай книжни издательстваи цун Н. Заболотне цIерагIча типографеи коллективаш 1982 шерара республика школашта лаьрхIа дола учебникаш ханал хьалха арахецарах даькъала юецаш йола телеграмма яйтай.

Тайп - тайпара бесаш доланаш полиграфически дика кийчдаьи арадаьхад учебникаш: нохчий меттала — абат (автораш А. Г. Мациев, Э. Х. Солтаханов), гIалгIай меттала — 1-гIча класса лаьрхIа дола грамматикеи дешара книжкеи (автор З. З. Тимиев), шиттa арахийцад лахкерча классашка деша дагIача берашта лаьрхIа дола нохчий метталара 5—6 классий грамматика (автораш И.-Б. Бушуев, Б. А. Йигульбаев). 7—8 классий гIалгIай литература хрестомати (автораш А. У. Мальсагов, Л.-Б. Эльзикова), шитта кхыдараш а.

Дешара шу доладолале республика дешархошта лаьрхIа кхы тIа арахецаргда шиъ учебник. Уж да: «2 класса лаьрхIа «Эрсий мотт» яхаш (автораш Р. Б. Мукухоева, А. А. Абдулхалимов, Е. М. Уварова), дукхача басарашца кийчдаь нохчий метталара «1 класса грамматикеи дешара книжкень» (автораш А. Г. Мациев, М. У. Умаров, Э. Х. Солтаханов).

ХIанз Нохч - ГIалгIайчен школай хьехархошта лаьрхIа методически пособеш арадаха кийчдеш я издательство.

С. ШАДИЕВ,
Нохч - ГIалгIай книжни издательства учебно-методически литература редакце вокхагIвола редактор.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

5 ИЮНЬ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIаран парк. Гонахьара Iалам лорадара леррига дунен тIарча наьха ди. 10.00. Цу денна хетаь эзайи кактусайи выставка. 10.00, 14.00. Парка радио. «Шера я са хьамсара Даьхе» яха радиоконцерт. 15.00. Кинолектори. Белорусски ССР-а хетадаь устии журнал. 16.00. Нохч - ГIалгIайчен Iалами из лоралари. 16.00. «Илли а къахьегам а цхьана гIа болхаш да» яха концерт. 10.00. Халхара зал. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб. 20.00. Кинолектори. «Таханара дуне». 20.30. Баьццара театр. Болх беш я «Дуненга хьожаш я камера» яха документальни фильма клуб. 10.00, 14.00. Парка радио. «Массала безаш бола хьамсара мохк» яха радиоконцерт. 11.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 16.00. Кинолектори. «Пушкини Кавказ» яха лекци. 21.00. «За отчим порогом» яха фильм.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш да «Фаьлгийи приключенейи дунен тIа» яха берий кинотеатр. 14.00. Читальни зал. «Коммунистически хьисапе къахьегарах бола болам» яха беседа. 17.00. «Эрсий тIема маршаш» яха духовой оркестра концерт. 18.00. Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 10.00. Халхара зал. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб. 20.00. Кинолектори. «Мукьача республикаи йоалаца цхьоагIо» яха кинолекци. 20.30. Баьццара театр. Болх беш я «Дуненга хьожаш я камера» яха документальни фильма клуб.

Н. К. Крупскай цIерагIа культура Дворец. 11.00. Парке. «Сантердамерга дека, илли» яха утренник. 14.00. Читальни зал. «Миллионаш бола социалистически демократи» яхача книжкай пIы чакхдаьла юкъера беседа. 17.00. Украински ССР-а хетаь «Цхьан деззале» яха кинофестиваль.

«Оргтехника» объединене культура цIа. 10.00. Болх беш я «Солнышко» яха берий клуб.

6 ИЮНЬ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIаран парк. [illegible]

Н. К. Крупскай цIерагIа культура Дворец. 15.00. Болх беш да «Къона денен» яха берий кинотеатр. 17.00. Украински ССР-а хетаь «Цхьан деззале» яха кинофестиваль.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаь».
8.45 — «Кхуш летачар вкола».
9.05 — «Полна, дай-ноаной».
9.35 — Телевизиони документальни фильм.
10.05 — «Дика товараш дукхагIа».
10.35 — «Дюмашкара бIаьлтиира». Телевизиони дукхасерийни художественни фильм, 3-гIа сери.
11.40 — «Музейши выставочни залашка гIолла».
12.10 — «Спортлото». 23-гIа тираж.
12.20 — СССР халкъий илеши кхалхарши.
12.50 — «Уйла ер». Телевизиони документальни фильма премьера.
13.10 — «Коте Марджанишвили». СССР халкъа артисткай В. Анджапаридзе.
13.45 — СССР Пачхьалкхен академически Большой театра хIорд лоькхача ансамбла концерт.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — Фильм — берашта. «Остров сокровищ».
16.15 — «Сергей Островой. Стихаши иллеши» яхача фильм-концерта премьера.
18.10 — Политически обозревателя Ю. А. Летунова беседа.
18.40 — Мультипликационни фильмаш.
18.55 — «Кампучи: Iоажала тIехьа — вахар». Телевизиони документальни фильм.
19.15 — Союзий Цlен Колонни залера искусствий гонзаний вечер.
21.00 — «Хаь».
21.35 — Концерт дIахоавьяр.
23.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Унахцlена яла лоаш вале».
8.35 — «Станционни смотритель». Телевизиони художественни фильм.
9.30 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.00 — «Документальни экран». Пермски телевидене студе программа.
11.15 — «Со Приамье». Поэтически оагIонаш.
11.20 — «Лаим музыкаль». Берлинерски кхуш латтачарши хетаь йолча музыкальни искусства фестивалех репортаж.
11.35 — РСФСР халкъа художе-
11.38 — РСФСР халкъа художникаа Е. И. Широковах йола телевизиони очерк.
11.45 — «Шопениана» цIа йола хореографически сюита.
12.20 — Мультфильмий программа.
12.46 — И. Гайдн. Шондарга, виолончела, гобоя, фагота, оркестра йола симфони-концерт.
13.30 — Кхоане — мелиоратора ди.
13.45 — Телевизиони фильм.
14.00 — «Долхьраш кийчдеш латт». Репортаж.
14.10 — Дезала педагогика. «Деррига бераш талант йолаш да».
14.50 — «Шун кьахьтех». Концерт (нохчий меттала).
15.25 — «Анюта» яхача телевизиони музыкальни фильма премьера.
16.20 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени».
16.35 — «Музыкальни киоск».
17.05 — «Кинохьажархочун спутник».
17.50 — «Кинопанорама клуб».
19.50 — «Эрсий сувенир» яхача ансамбла концерт.
19.15 — «Унахцlено». Iилман-популярни программа.
20.00 — «Бийса дахьаьла хийла шун, бераш!».
20.15 — Спортивни программа.
20.30 — Документальни фильм.
21.00 — «Хаь».
21.35 — «Камила». Телевизиони дукхасерийни художественни фильм. 1-рех, 2-гIех сераш.

6 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаь».
8.40 — «Экрано доттагIий гулбу». «Сиракаба» яхача эрсий иллие японски хора выступлени.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва».
11.00 — «Унахцlено». Iилман-популярни программа.
11.15 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Советски Союз лоазол араьккхча хьаьший бIаргалоа».
12.30 — Кхачан программа — леррига халкъа гIулакх. «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Саатен бIехала» яхача берашта лаьрхIа йола телевизиони спектакла премьера. Автор — Т. Габбе.
15.25 — С. Рахманинов. Оркестра фортепьяно лаьхара номер 3 йола концерт.
16.00 — «Кинопанорама клуб».
17.00 — «Тахан — мелиоратора Ди». СССР Мелиорацеи хий бахамеи министра Н. Ф. Васильева выступлени.
17.15 — «Шун кьахьтех». Мелиоратора Дена хетаь йола музыкальни программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Керлача мультипликационни фильмий программа.
19.30 — «Пиковая дама». Телевизиони художественни фильма премьера.
21.00 — «Хаь».
21.35 — Футбольни обозрени.
22.05 — СССР 60 шу кхачарга. Пачхьалкхен Сибирски эрсий халкъа хора концерт.
23.50 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаоттае».
8.20 — Iилман - популярни фильмий программа.

[illegible]

КИНОХЬАЖАРХОЙ ТЕРКАМГА!

5—9 июне Грознерча «Юбилейный» кинотеатре гайтаргья хургда Ташкенте хургйолча кинофестивала юкъедаха кинофильмаш:

«ПЕРЕДЫШКА» (Аргентина).

«ЛЮБОВЬ ВО ИМЯ ЖИЗНИ» (Сири).

Сеансаш йолалургья: 9.30, 13.10, 16.50, 20.30.

ТIехьара сеанс чакхъяьлча кинотеатре юхе соцаш хургья транспорт: таксеш, маршрутни таксеш, троллейбусаш.

ТЕХНИКУМЕ ДЕША ДIАЭЦ

ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ТЕХНИКУМО ДIАКХАЙКАДУ 1982—1983 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ДIАЭЦАШ ХИЛАР

Дийнахьарча а заочни а отделенешка укх специальностегIа:

1. Лаьттан ченашкара пайдане оахкалаш доахка моттигаш лахара а тахкара а геофизически методаш (духхьала дийнахьарча отделене).

2. Мехкдаьттан газовни скважинашта эксплуатаци еrа (дийнахьара а заочни а).

3. Мехкдаьттан газовни скважинашта буруш тохилга (дийнахьара а заочни а).

4. Цlи плора духьалора техникех кхераялеи (духхьала дийнахьарча отделене).

5. Мехкдаьттапромысловни хими (духхьала дийнахьарча отделене).

ДЕШАШ ЯККХА ЕЗА ХАНАШ:

1. Дийнахьарча отделене 8 класс яьккхараша (3 шуи 6 бутти).

2. Заочни отделене 10 класс яьккхараша (3 шу).

ДЕША ЭТТАРАША ЭКЗАМЕНАШ ЛУ:

8 класс яьккхараша — математика (дувцаш), эрсий мотта (диктант).

10 класс яьккхараша — математика (дувцаш), литературен эрсий меттан (сочинени).

ЗАЯВЛЕНЕЦА ХИЛА ДЕЗА ЕР ДОКУМЕНТАШ:

1. Ийзза йоаца юкъера е юкъера школа яьккха хиларах дола тешал е аттестат (подлинник);

2. Лорий справка (форма 286);

3. Маьхий деттарах а аналиах долча результатех а йола справка;

4. 6 фотосурт (корта тIа хIама йоацаш) 3х4 бустам болаш даьха;

5. Саг варах (ярах) дола тешал е паспорти военни билети (уж шоаш хьагойт). балха производственни стаж йолчар къахьегама книжка тIора хьайийна йоаз.

Деша дIайийнарашта хургда хIара бетта 30—37 сом стипенди, хIаьта тIехдика дешарашта — 42 соми 50 кепиги 50 соми 46 кепиги. Кхыча городашкарчарна общежителиа моттиг йийсъергья.

Заявленеш хьа а кIйо справкаш а (дахтIавоакх) хьа а тел укх адресагIа: НГIАССР, Грозный, 364006, ул. Клары Цеткин, 14/53, Приемни комисси (120-гIа цIа), телефон: 2-63-09 кхы тIа 52.

Дирекци.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1982—1983 дешара шера дешархой деша дIачуэцалга дIахоийт

Укх профессеех:

1. Мехкдаьттех газа йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни буруш тохача бурильщика гIонча, электросварщика болх бе а ховргдолаш.

Дешара ха — 1—3 шу.

2. Буровойшта гIулакх деш вола электромонтер.

Дешара ха — 3 шу.

3. Электрогазосварщик.

Дешара ха — 3 шу.

4. Слесарь-авторемонтник.

Дешара ха — 1—3 шу.

5. Химически анализа лаборант (мехкарий).

Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дIаэц 8—10 класс чакхъяьнна кагий нахи мехкарийи, эскарера цIабаьхна бIухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенеца кагараш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мех боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта цхоай специальностагIа доагIача юкъарча алапех 33—50 процент яхча кара дIатед. Училище деша вагIаш лькхха ха къахьегама стажаца дIадоархI.

Училища кхо курс чакхъьаьккха а йистайоалаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаеша а болча кагирхошта юкъера образовани яьккхарах долеш профессегIа разряд оина долеи диплом дIалу.

Занятеш дIайоаладу 1982 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тха училище деша дувза!

Из чакхъяьккхачул тIехьагIа оашош теркаяча специальностагIа йоккха говзал йола балхлой хургда шоах, хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25. трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

[illegible]

ФЕ ХИЛА

[illegible]

ДIалахача цIарагIа (27 мае дена 3 июне кхаччалца) республика наькъашка 40 ава ра хиннай. цига бертI сагийна, 11 саг ... [illegible]

НГIАССР МВД ГАИ.

Редактор Е. А. ЦЕКОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-13-57; редактора заместитела — 2-13-07; [illegible]

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-13-57; заместителя редактора — 2-13-07; ответственного секретаря — [illegible]

Газет арадаьлч шинарах, ерси, шоатлен деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92.

Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92.